

รายงานการวิจัย

เรื่อง

ระดับการรู้เท่าทันสื่อใหม่และพฤติกรรมการใช้เฟซบุ๊กและไลน์ของ
นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
New Media Literacy Skills and Usage Behaviours of Facebook and Line
Application among the Communication Arts Students, Sukhothai Thammathirat
Open University

โดย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสาวณี ชินนาลอง

รองศาสตราจารย์ ดร.บุษบา สุธีธร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุกานดา วรพันธุ์พงศ์

การวิจัยครั้งนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยประจำปี 2559

(ประเภททุนวิจัยวิชาการ)

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

คำนำ

“การรู้เท่าทันสื่อ” เป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจจากนักวิชาการด้านนิเทศศาสตร์มาเป็นเวลานาน โดยเฉพาะในสถานการณ์ปัจจุบันที่สื่อสังคมออนไลน์มีบทบาทอย่างสูงในสังคม การรู้เท่าทันสื่อจึงยิ่งได้รับความสนใจเพิ่มมากขึ้น ทั้งจากนักวิชาการและประชาชนผู้บริโภคสื่อ

สำหรับนักศึกษาสาขาวิชานิเทศศาสตร์ การรู้เท่าทันสื่อถือเป็นสิ่งจำเป็นยิ่ง จึงเป็นที่มาของงานวิจัยที่คณะผู้วิจัยสนใจว่านักศึกษสาขาวิชานิเทศศาสตร์ ซึ่งเป็นทั้งผู้บริโภคและส่วนหนึ่งเป็นผู้ส่งสารด้วยนั้น จะมีพฤติกรรมการเปิดรับสื่อสังคมออนไลน์อย่างไรและมีระดับการรู้เท่าทันสื่อใหม่ในระดับใด

ทั้งนี้ การศึกษาการรู้เท่าทันสื่อใหม่ในประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นการศึกษาซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานของการศึกษาการรู้เท่าทันสื่อดั้งเดิมนั้นคือ สนใจทักษะการรู้เท่าทันสื่อใน 4 ทักษะหลักได้แก่ ทักษะการเข้าถึง ทักษะการวิเคราะห์ ทักษะการประเมินและทักษะการผลิต ซึ่งไม่ใช่ทักษะการรู้เท่าทันสื่อใหม่โดยตรงแต่เป็นการประยุกต์การรู้เท่าทันสื่อ แต่สำหรับงานวิจัยชิ้นนี้ผู้วิจัยสนใจแนวคิดเกี่ยวกับทักษะการรู้เท่าทันสื่อใหม่ ซึ่งพัฒนาโดย Jenkins et.al (2006) โดยเป็นแนวคิดที่ตั้งบนพื้นฐานว่าทักษะการรู้เท่าทันสื่อใหม่เป็นทักษะที่ผู้บริโภคต้องมีความกระตือรือร้นและมีส่วนร่วมในการบริโภคสื่ออย่างมาก (active) ซึ่งแตกต่างจากการรู้เท่าทันสื่อแบบดั้งเดิม

การศึกษการรู้เท่าทันสื่อใหม่ในแนวทางของ Jenkins et.al (2006) เป็นแนวทางค่อนข้างใหม่สำหรับการวิจัยการรู้เท่าทันสื่อในประเทศไทย ดังนั้น การนำแนวคิดนี้มาปรับใช้ในการวิจัยจึงเป็นความท้าทายสำหรับคณะผู้วิจัย และคณะผู้วิจัยพบว่าแบบทดสอบดังกล่าวมีข้อจำกัดอยู่พอสมควร อย่างไรก็ตาม คณะผู้วิจัยหวังว่างานวิจัยนี้จะช่วยให้เข้าใจพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์และระดับการรู้เท่าทันสื่อใหม่ของนักศึกษสาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชมากยิ่งขึ้น รวมทั้งสาขาวิชาอาจใช้ประโยชน์จากงานวิจัยนี้ในการพัฒนาความรู้เรื่องการเท่าทันสื่อเพิ่มเติมในหลักสูตร รวมถึงการใช้ประโยชน์จากการเปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์สื่อไปสู่การพัฒนาารูปแบบการให้บริการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน รวมถึงการสร้างกระบวนการสื่อสารในรูปแบบของระบบการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาของสาขาวิชาเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพสังคมต่อไป

คณะผู้วิจัย

ธันวาคม 2562